
Postup Univerzity Karlovy ohledně poplatků za studium

Postup Univerzity Karlovy ohledně poplatků za studium

Univerzita Karlova byla předminulý týden informována o červencovém rozhodnutí jednoho ze senátů Nejvyššího správního soudu ve věci poplatků za studium na Masarykově univerzitě. Toto rozhodnutí, stručně řečeno, stanovilo, že nestačí, aby ve statutu veřejné vysoké školy byla uvedena minimální a maximální výše poplatku s tím, že konkrétní výši si v rámci tohoto rozmezí každoročně stanovují a vyhláší jednotlivé fakulty (přesněji děkan fakulty po projednání v akademickém senátu fakulty), ale že tato konkrétní výše musí být uvedena přímo v textu statutu vysoké školy.

Ačkoli se aktuální soudní rozhodnutí týká Masarykovy univerzity, vyplývají z něj důsledky i pro Univerzitu Karlovu a dalších osmnáct veřejných vysokých škol, které dosud měly podobnou statutární úpravu.

Na Univerzitu Karlovu je každoročně podáváno více než 60 000 přihlášek ke studiu, u kterých je stanoven poplatek za přijímací řízení. Dále je každý měsíc vyměřováno průměrně více než 1 000 poplatků za „protahování studia“ a poplatků za „další studium“ (tj. více než 12 000 ročně), přičemž ve více než třetině případů jsou v následných přezkumech poskytovány nejrůznější úlevy ze zdravotních, sociálních a studijních důvodů. A konečně na UK studuje 2 400 studentů v cizím jazyce, kteří si jako samoplátcí toto studium sami hradí.

Zmíněné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu je poněkud překvapivé, protože přichází po čtrnácti letech, během nichž byl stávající způsob stanovování výše poplatků za studium aplikován a stal se všeobecně uznávanou praxí. Příslušné znění Statutu Univerzity Karlovy, kterým byl tento způsob stanovování výše poplatků za studium po přijetí nového vysokoškolského zákona v roce 1998 zaveden, bylo státními orgány registrováno v dubnu 1999. Od té doby soudy, včetně senátů Nejvyššího správního soudu, přezkoumávaly desítky „poplatkových“ případů a nikdy způsob stanovování výše poplatků za studium nerozporovaly.

Univerzita Karlova toto nové soudní rozhodnutí respektuje. Vedení UK předloží na nejbližší zasedání Akademického senátu UK návrh změny Statutu UK obsahující výše poplatků pro akademický rok 2013/2014, a to v identických částkách, které byly jednotlivými fakultami na začátku letošního roku vyhlášeny. Do doby, než tato změna Statutu UK nabude účinnosti, nebudou poplatky za studium, u kterých poplatková povinnost vzniká v akademickém roce 2013/2014, vyměřovány. Při následném vyměření bude u těchto poplatků odpovídajícím způsobem posunut i termín jejich splatnosti. Kromě tohoto ad hoc řešení bude během letošního podzimu po důkladné vnitrouniverzitní diskusi připraven návrh trvalé statutární úpravy, kterou by měla být výše poplatků přesně stanovena, tj. – dle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu – bez možnosti dodatečné fakultní konkretizace. To, že výše jednotlivých poplatků bude muset být určena nejen konkrétními částkami, ale i vzorci, zejména v závislosti na typech a koeficientech náročnosti jednotlivých studijních programů a na Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR každoročně vyhlášeném tzv. „poplatkovém základu“, je zřejmé.

Na poplatky za „protahování studia“, které mají být vyměřeny v srpnu 2013, se ještě vztahují částky vyhlášené v rámci platného, Statutem UK daného, rozmezí jednotlivými fakultami na akademický rok 2012/2013. Tyto poplatky budou s ohledem na soudní rozhodnutí vyměřeny pouze v minimální, stávajícím Statutem UK explicitně stanovené, výši trojnásobku „poplatkového základu“ (8 403 Kč za započatých šest měsíců studia). Poplatky za „další studium“ nebudou v srpnu vyměřeny vůbec, protože jejich minimální výše stanovená Statutem UK je nulová.

Stejným způsobem, tedy snížením na 8 403 Kč u poplatku za „protahování studia“ a úplným prominutím u poplatků za „další studium“, bude postupováno u všech dosud nevyřízených žádostí o přezkum poplatkového rozhodnutí. Tam, kde je navíc poskytována úleva ze zdravotních, sociálních či studijních důvodů, bude procentuální výše této úlevy odvozená z této minimální částky, nikoliv z částky původně vyměřené. Vzhledem k prázdninovému období bude univerzita zároveň benevolentně posuzovat žádosti o prominutí mírného zmeškání termínu pro podání žádosti o přezkum.

Na povinnosti uhradit v minulosti již pravomocně vyměřené poplatky se aktuálním soudním rozhodnutím nic nemění. Veškeré poplatky za „protahování studia“ a za „další studium“ jsou příjmem stipendijních fondů jednotlivých fakult a mohou být využity výhradně na stipendia studentů. Ročně jsou ze stipendijních fondů hrazena zejména prospěchová a mimořádná stipendia v celkovém objemu cca 90 mil. Kč (vedle toho UK z dalších zdrojů vyplácí hlavně doktorandská a ubytovací stipendia – celkem cca 380 mil. Kč). Výše uvedené řešení situace vzniklé po rozhodnutí senátu Nejvyššího správního soudu bylo zvoleno tak, aby zohledňovalo toto rozhodnutí, ale zároveň minimalizovalo výpadky v příjmech stipendijních fondů fakult. I tak vniklé ztráty budou nemalé a dosáhnou mnoha miliónů korun.

Toto řešení však umožňuje, aby výplaty stipendií v nadcházejícím akademickém roce, a to včetně jejich navýšení, které bylo Akademickým senátem UK na návrh vedení UK letos na jaře schváleno, mohly být plně garantovány.

26. srpna 2013

Prof. Václav Hampl
rektor UK